

Odszedł doktor Józef Luchowiec

W dniu 15 sierpnia 2005 roku zmarł w wieku 81 lat dr Józef Luchowiec, wybitny specjalista i organizator w zakresie hodowli zwierząt, łączący naukę z praktyką, zasłużony dla kraju. Był człowiekiem wyjątkowo uzdolnionym i pracowitym, niezwykle solidnym, z duszą społecznika. Zajmował ważne stanowiska z nominacji i sprawował zaszczytne funkcje społeczne z wyboru. W latach 1956-1968 był dyrektorem Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki w Grodźcu Śląskim, od 1968 do 1983 roku – dyrektorem Departamentu Produkcji Zwierzęcej Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, od 1983 do 2003 roku – zastępcą dyrektora Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu oraz, w ostatnich latach, sekretarzem naukowym. Najważniejszą funkcją społeczną z wyboru była prezesura Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w latach 1989-1998 i uczestnictwo w Zarządzie Głównym PTZ w latach 1969-1988.

Józef Luchowiec urodził się 21 marca 1924 r. w Makowie Podhalańskim. Jego rodzice, Stanisław i Zofia z Matusiaków Luchowcowie, byli nauczycielami w szkole powszechnej w Makowie Podhalańskim. W 1935 r. ojciec został inspektorem szkolnym w Sosnowcu, gdzie od 1937 r. Józef uczęszczał do gimnazjum im. S. Staszica. Wybuch wojny w 1939 r. uniemożliwił dalszą oficjalną naukę. Uczył się więc na tajnych kompletach, pracując jako robotnik w gospodarstwie ogrodniczym. Po wyzwoleniu podjął naukę w gimnazjum, do którego uczęszczał przed wojną. W 1945 r. złożył egzamin dojrzałości w liceum matematyczno-fizycznym jako eksternista i rozpoczął studia na Wydziale Rolno-Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Studia ukończył w 1949 r. i został asystentem w Katedrze Szczegółowej Hodowli Zwierząt Wydziału Rolno-Leśnego UJ. W tym samym roku ożenił się z Krystyną Jankowską, studentką Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W pierwszym półroczu 1950 r. został pracownikiem Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, oddelegowanym do pracy w komisji organizacyjnej przygotowującej powołanie Instytutu Zootechniki. Od 1 lipca 1950 r. był kierownikiem Kolektywu Naukowego w Zootechnicznym Zakładzie Doświadczalnym IZ w Grodźcu Śląskim, a od 1 lipca 1956 r. dyrektorem Zakładu. Uczestniczył w pracach badawczych nad użytkowaniem owiec i bydła oraz w pracach hodowlanych, udzielał się społecznie. Był m.in. radnym Powiatowej Rady Narodowej i członkiem Rady Naukowo-Technicznej przy Prezydium WRN w Katowicach.

W 1958 roku Wyższa Szkoła Rolnicza w Krakowie nadała Józefowi Luchowcowi stopień doktora. Promotorem Jego pracy doktorskiej pt. „Studia nad plennością polskiej owcy gór-

kiej” był prof. dr hab. Mieczysław Czaja, uważany przez Niego za niedościgniony ideał umiejętności i do którego był bardzo przywiązany. Doktor Luchowiec był też pierwszym z grupy uczniów i asystentów prof. Czai (J. Luchowiec, H. Jasiorowski, Z. Żebrowski, F. Witczak), którzy natychmiast wyrazili swój stosunek do niesprawiedliwej krytyki działań Profesora na Zjeździe PTZ w Lublinie w 1956 r.

Po przejściu z pracy w Instytucie Zootechniki do ministerstwa rolnictwa w 1968 roku, dr J. Luchowiec był pełnomocnikiem Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej ds. przemysłu paszowego i członkiem kolegium oraz członkiem zespołu koordynacyjnego Rządowego Problemu Badawczego „Optymalizacja Produkcji i Spożycia Białka”, kierował Departamentem Produkcji Zwierzęcej, w którym pracowali doskonale fachowcy. Był współtwórcą i organizatorem Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt, której działalność została bardzo utrudniona po reformie administracyjnej kraju w 1975 r., głównie na skutek konieczności dostosowania programów hodowlanych do niewielkiej liczby zwierząt hodowlanych w poszczególnych województwach.

Doktor Luchowiec w pracy organizacyjnej wysuwał problematykę specjalizacji gospodarstw rolnych, także w produkcji zwierzęcej, jako sprawę przyszłości, którą wizjonersko przewidywał. Pomagał w organizowaniu prac związków hodowców koni, owiec, trzody chlewnej, drobiu, pszczoł. Popierał wprowadzanie metod szybkiego doskonalenia pogłowia, np. bydła mlecznego poprzez dolew krwi holsztyńsko-fryzyskiej, wykorzystywanie na opas mieszańców po buhajach mięsnych, wprowadzanie oceny przyżyciowej trzody chlewnej, jako skuteczne i szybkie drogi zwiększania ilości i poprawy jakości produkcji. Był osobą znaną i wysoko cenioną przez

praktyków, uznawanym w środowisku naukowym specjalistą z zakresu owczarstwa, znajdującym się na zagadnieniach hodowli. Był członkiem rad naukowych instytutów naukowych należących do Polskiej Akademii Nauk i instytutów resortowych, powoływanym na wnioski ich przedstawicieli: Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu, Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie, Instytutu Zootechniki w Krakowie, Instytutu Przemysłu Mleczarskiego, Instytutu Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, Centralnego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Budownictwa Rolniczego „Bisprol” oraz członkiem Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa. Miał doskonałe rozeznanie możliwości nauki i potrzeb praktyki. Był człowiekiem skromnym, rozumnym, miłym, cenionym i lubianym, którego wypowiedzi i opracowania były przyjmowane i chętnie wykorzystywane. Zawsze służył zainteresowanym radą i pomocą.

Okres 20-letniej pracy dr. Józefa Łuchowca w Instytucie Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu, po przejściu za porozumieniem stron z ministerstwa rolnictwa, zaowocował opracowaniem planów naukowych i sprawozdań realizacyjnych, przygotowaniem aktów normatywnych (statutu, regulaminu oceny pracowników) oraz rozbudową zaplecza naukowo-badawczego i socjalnego. Wyremontowano budynki i urządzono wnętrza tak, że higiena, użyteczność i estetyka pomieszczeń znacznie się poprawiła. Zadbano także o piękno otoczenia – założono trawniki i kwietniki, posadzono krzewy ozdobne. Wygląd środowiska Instytutu zaczął odpowiadać standardom europejskim, przy czym zmiany te powstały niewielkim kosztem, bo dr Łuchowiec był gospodrzem oszczędnym.

Z dniem 30 czerwca 2003 r. dr Józef Łuchowiec przeszedł na emeryturę. Pracował zawodowo ponad 50 lat (od 1949 do 2003 r.) i prawie tak samo długo pracował społecznie w Polskim Towarzystwie Zootechnicznym, do którego wstąpił w 1954 roku. W latach 1956-1968 był członkiem Komisji Rewizyjnej, od 1969 do 1998 r. – członkiem Zarządu Głównego, w tym wiceprezesem w latach 1982-1988 oraz prezesem przez trzy kadencje (1989-1998). Do ostatnich dni życia był także członkiem Rady Programowej „Przeglądu Hodowlanego”. Jego wielką zasługą było przejęcie z Państwowego Wydawnictwa Rolniczego i Leśnego miesięcznika „Przegląd Hodowlany”, który po przerwie w latach 1948-1989 od 1 kwietnia 1990 r. stał się ponownie organem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. W tym samym roku Prezes Łuchowiec zorganizował, na wzór przedwojenny, wydawanie „Zeszytów Naukowych Przeglądu Hodowlanego”, w których publikowano doniesienia z aktualnie realizowanych prac badawczych. Pierwszy numer tych Zeszytów pt. „Prace naukowo-badawcze z zakresu hodowli i produkcji trzody chlewnej” ukazał się w 1991 r., a ostatni 74. – w 2004 r. Obydwa wydawnictwa znalazły się na liście rankingowej Komitetu Badań Naukowych. Wydawnicza działalność PTZ wymagała ogromnej pracy Prezesa Łuchowca oraz całego zespołu ludzi przez Niego kierowanych i współdziałających dla dobra młodszej kadry naukowej, i zasługuje na wielkie uznanie. Uważam, że nie jest ona na tyle doceniana, na ile zasługuje. Za kadencji Prezesa Łuchowca zostały także wydane: „Leksykon terminów z zakresu genetyki i hodowli zwierząt” B. Nowickiego i wsp.;

„Słownik terminologii zootechnicznej angielsko-polsko-rosyjsko-łaciński” pod redakcją B. Reklewskiej i wsp. oraz II tom „Kart z dziejów zootechniki polskiej” na 75-lecie Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, obejmujący lata 1972-1997. Na pozytywną ocenę zasługuje także coroczne organizowanie przez PTZ „Konkursu na najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk zootechnicznych”, którego celem jest podniesienie poziomu naukowego prac magisterskich wykonywanych na uczelniach rolniczych.

Prezes Łuchowiec był organizatorem obchodów 75-lecia Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w dniach 18-19 września 1997 r. w Warszawie. Za Jego kadencji odbył się w Polsce w dniach 21-23 sierpnia 1998 r. VI Międzynarodowy Naukowy Kongres Produkcji Zwierząt Futerkowych oraz w dniach 24-27 sierpnia 1998 r. – 49. Kongres Europejskiej Federacji Zootechnicznej.

Zapobiegliwość finansowa Prezesa Łuchowca, mimo trudnego okresu, pozwoliła nie tylko na rozwinięcie merytorycznej działalności Towarzystwa, ale i na skomputeryzowanie prac wydawniczych, finansowych i biurowych, założenie drugiej sieci telefonicznej, odnowienie lokalu itp.

Zasługi dr. Józefa Łuchowca dla Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego są ogromne, większe niż innych działaczy. Za tę działalność w Towarzystwie i Komitecie Nauk Zootechnicznych Wydział Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN odznaczył Go w 1995 roku Medalem im. Michała Oczapowskiego – najwyższym wyróżnieniem przyznawanym za wybitny wkład w rozwój nauk rolniczych w Polsce. W dniu 25 września 2001 r. Walny Zjazd PTZ nadał Mu godność Członka Honorowego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. Poza tymi dwoma wyróżnieniami dr. J. Łuchowiec został odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi (1956 r.), Złotym Krzyżem Zasługi (1964 r.), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1969 r.), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1974 r.), Odznaką Zasłużony Pracownik Rolnictwa (1976 r.), Złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla SGGW (1979 r.), Zasłużony dla Instytutu Zootechniki (1980 r.), Odznaką Honorową Zasłużony Pracownik Państwowy (1983 r.). Był także wyróżniony trzema nagrodami Ministra Rolnictwa – w latach 1951, 1952 i 1978, oraz nagrodą Komitetu Nauki i Techniki w 1965 r. Był autorem 85 publikacji, 4 poradników i 5 ekspertyz.

Józef Łuchowiec – człowiek wielkiej kultury, przyjazny ludziom, miły kolega w pracy i podczas wypoczynku, ciekawy gawędziarz i utalentowany tancerz na wieczorkach i spotkaniach towarzyskich, darzony był szacunkiem i przyjaźnią.

Pochowany został 20 sierpnia 2005 r. na cmentarzu w Sosnowcu. Odprowadzała Go ukochana żona Krystyna, rodzina, grupa przyjaciół z Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu oraz Instytutu Zootechniki w Krakowie, przedstawiciele Kół Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, harcerze i górale. Przemówienie nad grobem wygłosił prof. Zygmunt Reklewski, obecny prezes PTZ, podkreślając wielkie zasługi Zmarłego.

Cześć Jego pamięci!

Zbigniew Żebrowski